

Driezum, Nieuwbouw

QuickScan

JM ecologie b.v., 2021

QuickScan Driezum, nieuwbouw

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R21.221

Status

3.0 (Definitief)

Datum

20-09-2023

Opdrachtgever

Dantuma Advies

Auteur

Thijs de Haan

Controle

Corine Bos

Voorpagina

Plangebied

Te citeren als

de Haan, T.M., 2021. QuickScan Diezum, Nieuwbouw; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R21.221 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Leitswei 12

8401 CL Gorredijk

Copyright

© 2021 JM ecologie b.v.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	2
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	4
2	Beschrijving locatie en ingreep	3
2.1	Locatie.....	3
2.2	Ingreep.....	4
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	7
3.1	Vogels.....	7
3.2	Vleermuizen	7
3.3	Overige zoogdieren.....	8
3.4	Amfibieën.....	10
3.5	Vissen.....	10
3.6	Overige fauna.....	10
3.7	Vaatplanten	10
3.8	Natura 2000	10
3.9	EHS en beschermde gebieden hierbuiten.....	11
4	Effecten en gevolgen.....	12
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	12
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	12
4.3	Effecten op beschermde gebieden	13
5	Mitigerende maatregelen	15
5.1	Algemene broedvogels; mitigatie	15
5.2	Vleermuizen vliegroute.....	16
5.3	Kleine marterachtigen, zorgplicht (2021)	16
5.4	Kleine marterachtigen, nader onderzoek (mogelijk vanaf 2022)	17
5.5	Waterspitsmuis	17
6	Conclusie.....	18
	Geraadpleegde bronnen.....	19

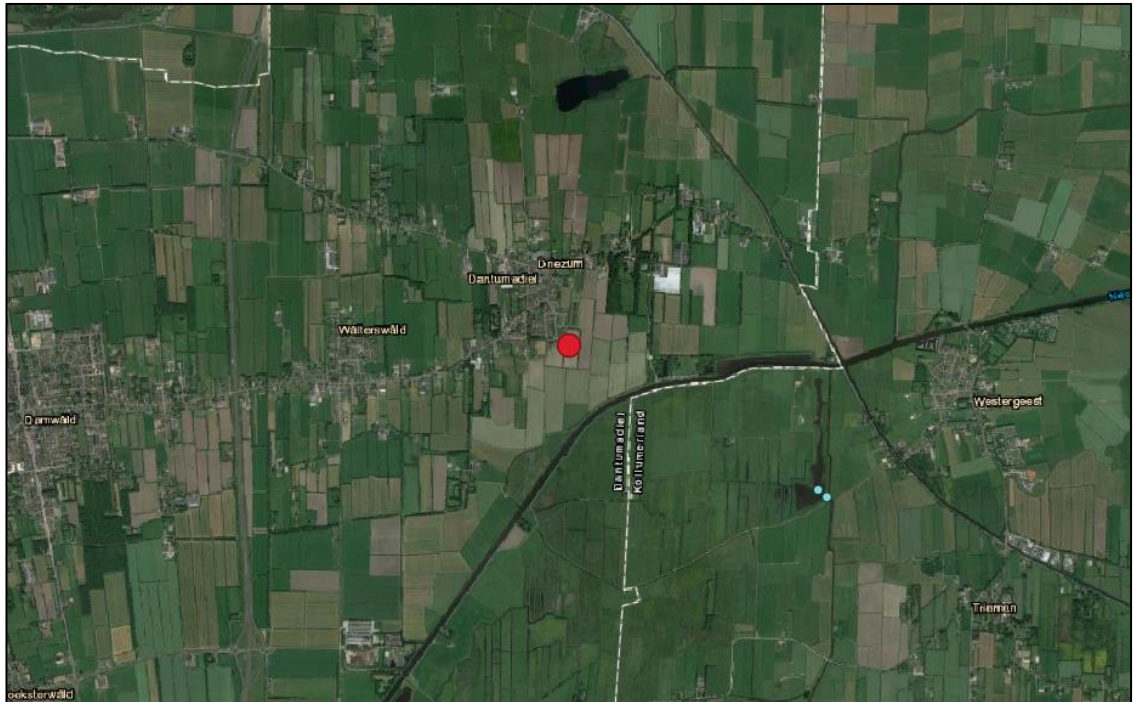
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Dantuma Advies, hierna opdrachtgever genoemd, is voornemens 40 woningen te ontwikkelen te Driezum, gemeente Dantumadeel, provincie Friesland. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet het gebied gecontroleerd worden op aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Hiervoor heeft de opdrachtgever ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. gevraagd om een ecologische QuickScan op de locatie uit te voeren om te onderzoeken of deze aanpassingen effect hebben op beschermde soorten of verblijfplaatsen in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen ten zuidoosten van Driezum, gemeente Dantumadeel in de provincie Friesland. De omgeving bestaat uit agrarisch landschap aan de zuidoost kant en bewoond gebied aan de noordwest zijde. Ruim 300 meter ten zuidoosten van het plangebied loopt het kanaal de Petsleat. Het plangebied ligt op ongeveer anderhalve kilometer van zowel de N910 en de N356. Deze snelwegen liggen aan weerszijden van het plangebied.

Afbeelding 1.1. Ligging plangebied in de provincie Friesland

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'NatuurNetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoud echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B

geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan ook ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, NatuurNetwerk Nederland en overige provinciale gebiedsbescherming) en de bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de geplande werkzaamheden meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecoloog Thijs de Haan van JM ecologie b.v. op 19 oktober 2021. Het bezoek is uitgevoerd tussen 14:00 en 15:30, bij 15°C en 1Bft, op een bewolkte regenachtige dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit

eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatsvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen te midden van agrarisch land, op een drietal percelen waar vroeger mais op is verbouwd. Ten noorden van het plangebied ligt op een ruime 200 meter afstand een bosperceel met loofbomen. Dit perceel maakt deel uit van het landhuis de Rinsma State. In het plangebied zijn enkele kleine watergangen en bomenrijen aanwezig. Het aanwezige land lag op het moment van bezoek braak, maar heeft op dit moment agrarische doeleinden.

Afbeelding 2.1. Overzicht van het plangebied (rood kader).

Afbeelding 2.2. Zuidelijk deel plangebied.

Afbeelding 2.3. Noordelijke deel plangebied.

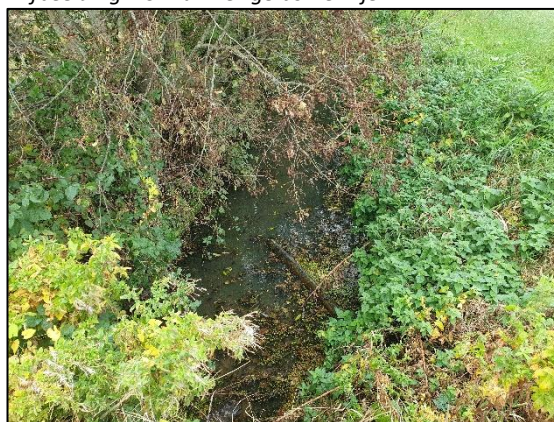
Afbeelding 2.4. Meest zuidelijke watergang.

Afbeelding 2.5. Aanwezige bomenrijen.

Afbeelding 2.6. Heldere watergang in plangebied.

Afbeelding 2.7. Troebele bladsloot.

Afbeelding 2.8. Naastgelegen weiland met ganzen.

Afbeelding 2.9. Naast gelegen bosschage.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens in twee fasen 40 woningen te ontwikkelen; 25 in fase één en 15 in fase twee. Het terrein ligt op dit moment braak, er is vroeger mais op verbouwd. Er is nog geen planning bekend over in welke periode de werkzaamheden starten, dit zal waarschijnlijk over anderhalf jaar zijn. Er worden tijdens de werkzaamheden een klein aantal bomen gekapt (afbeelding 2.10), een drietal dammen geplaatst (afbeelding 2.11) en één dam verwijderd (afbeelding 2.12).

Afbeelding 2.10. Te kappen bomen (rood gearceerd).

Afbeelding 2.11. Aan te leggen dammen (groen gearceerd).

Afbeelding 2.13. Te verwijderen dam (blauw gearceerd).

Afbeelding 2.13. Beoogde situatie. (Bron: Dantuma advies)

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 11 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd (in Flevoland). Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten in Flevoland (2021). Deze soorten zijn: boerenwaluw, bosuil, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, ransuil, roek, slechtvalk, steenuil en torenvalk.

Daarnaast zijn van 23 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flevoland (2021). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boomvalk, buizerd, draaihals, groene specht, grote bonte specht, havik, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, middelste bonte specht, middelste bonte specht, oehoe, oeverzwaluw, ooievaar, raaf, rode wouw, sperwer, spreeuw, tapuit, wespandief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw. Indien sprake is van een ecologisch zwaar wegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Jaarrond beschermde nesten

Voor jaarrond beschermde nesten wordt een verstoringafstand van 75 meter aangehouden. Binnen een straal van 100 meter van het plangebied zijn geen geschikte locaties voor of nestlocaties van jaarrond beschermde vogelsoorten waargenomen. De omliggende bebouwing is echter wel geschikt voor huismus en gierzwaluw. Ook zijn hier enkele nesten van de in categorie 5 beschermde huiszwaluw waargenomen. Deze soort is echter alleen beschermd als er een ecologisch zwaarwegende reden voor is. Dit is in deze situatie niet het geval, de huiszwaluw geniet hier dus geen jaarronde bescherming.

Consequenties van de ingreep op huismus en gierzwaluw worden beschreven in paragraaf 4.2.

Algemene broedvogels

Algemene broedvogels als scholekster en wilde eend kunnen tot broeden komen op agrarische grond en braakliggende terreinen. Het bezoek is buiten het broedseizoen uitgevoerd, waardoor geen broedgevallen van algemene broedvogels zijn waargenomen. Echter biedt het plangebied genoeg broedmogelijkheden voor bijvoorbeeld de bovengenoemde algemene broedvogels.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels worden beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van

de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes.

Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen en/of bomen met holtes aanwezig waarin vleermuizen kunnen verblijven. De omliggende bebouwing bevatten aan de kant van het plangebied geen geschikte holtes waar gebouwbewonende vleermuizen gebruik van zouden kunnen maken. Hierdoor kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van zowel gebouw- als boombewonende vleermuizen worden uitgesloten.

Vliegroutes

Binnen het plangebied en de directe omgeving ervan zijn enkele lijnvormige elementen aanwezig (bomenrijen) waarvan vleermuizen gebruik zouden kunnen maken als vliegrouteondersteuning. Hierdoor kan aanwezigheid van vliegroutes binnen het plangebied niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op vliegroutes van vleermuizen worden beschreven in paragraaf 4.3.

Foerageergebied

Het plangebied wordt geschikt geacht als foerageergebied, echter is er meer dan genoeg alternatief en even geschikt foerageergebied in de directe omgeving aanwezig. Hierdoor wordt het foerageergebied niet als essentieel beschouwd.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied waarnemingen bekend zijn van de eekhoorn, otter en wolf. In 2022 is het mogelijk dat kleine marterachtigen in Friesland hun vrijstelling verliezen. Het aanwezige habitat is geschikt voor waterspitsmuis en kleine marterachtigen als bunzing, hermelijn en wezel. Overige beschermde soorten zoogdieren worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en aanwezige habitat niet verwacht.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is (Zoogdiervereniging, z.d.). Het plangebied bevat geen, en grenst niet direct aan, bosperceel. Hiermee is aanwezigheid van essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van eekhoorn in het plangebied uitgesloten.

Otter

De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. Maar ook in kustzones, rotskusten en estuaria. Ze leven in schoon en zoet water, waar voldoende voedsel, dekking en rust is.

(Zoogdiervereniging, z.d.). De aanwezige watergangen in het plangebied zijn maar weinig geschikt als foerageergebied van otter; ze zijn ondiep en het water staat stil. Er is in de omgeving meer dan voldoende alternatief, en beter geschikt foerageergebied aanwezig. Aanwezigheid van essentieel leefgebied van otter in het plangebied wordt hiermee uitgesloten.

Wolf

De wolf is nabij het plangebied waargenomen. Door de geringe grootte van het plangebied, en de dorpse omgeving is er geen geschikt vestigingshabitat aanwezig rondom het plangebied. Wolven zijn schuwe dieren en vestigen zich in de grotere bossen in Nederland (Zoogdiervereniging (z.d.). Aanwezigheid van essentieel leefgebied van de wolf in en binnen de verstoringszone van het plangebied kan daarmee worden uitgesloten.

Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

De bunzing, wezel en hermelijn leven in allerlei habitats, van open plekken tot in bossen. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn en dat er voldoende prooidieren in de vorm van (woel)muizen te vinden zijn. Verblijfplaatsen bevinden zich op plaatsen met voldoende dekking, zoals in bosschages, takkenbulten en in holen van muizen, ratten, konijnen, mollen, dassen en vossen (Zoogdiervereniging, z.d.).

Het plangebied is potentieel geschikt voor kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel). In de bomenrijen binnen het plangebied zijn verschillende holtes en gangen aanwezig welke geschikte verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen vormen. De aanwezige bossage biedt tevens dekking voor deze soorten. Deze soorten zijn in Friesland op het moment van schrijven van deze toets vrijgesteld.

Vanaf 1 januari 2022 zijn de kleine marterachtigen mogelijk niet meer vrijgesteld. Wel is de zorgplicht van toepassing op kleine marterachtigen.

Consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van kleine marterachtigen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis kan in allerlei typen grotere en kleinere wateren leven, zolang het water schoon is. Daarnaast is het belangrijk dat er een goed ontwikkelde onderwatervegetatie aanwezig is en een ruige oevervegetatie met voldoende schuilmogelijkheden (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn geen waarnemingen van waterspitsmuis bekend in de omgeving, echter is aanwezigheid te verwachten op basis van het verspreidingsgebied en het aanwezige habitat. In het plangebied zijn een aantal geschikte sloten aanwezig waar waterspitsmuis mogelijk aanwezig kan zijn.

Consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van waterspitsmuis staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.4 Amfibieën

Er kunnen diverse algemene amfibieënsoorten worden verwacht in het plangebied en de omgeving. Potentieel aanwezige soorten, zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn echter vrijgesteld in de provincie Friesland. Niet vrijgestelde, beschermde soorten zoals heikikker, rugstreeppad en poelkikker worden op basis van de bekende verspreidingsgegevens en het aanwezige ongeschikte aquatische habitat niet verwacht binnen het plangebied. Er geldt voor de niet beschermde amfibieën soorten echter wel de zorgplicht.

3.5 Vissen

Algemene vissoorten

In de waterlichamen in en rondom het plangebied kunnen diverse algemene vissen voorkomen. Deze genieten echter alleen bescherming onder de zorgplicht.

Op basis van recente waarnemingen, de bekende huidige verspreiding en de aanwezige habitats binnen het plangebied kunnen overige beschermde vissoorten uitgesloten binnen het plangebied.

3.6 Overige fauna

Op basis van recente waarnemingen, de bekende huidige verspreiding en de aanwezige habitats binnen het plangebied kunnen overige beschermde soorten fauna als dagvlinders, libellen, sprinkhanen, en weekdieren worden uitgesloten binnen het plangebied.

3.7 Vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het rivierengebied of in het heuvelland van Zuid Limburg.

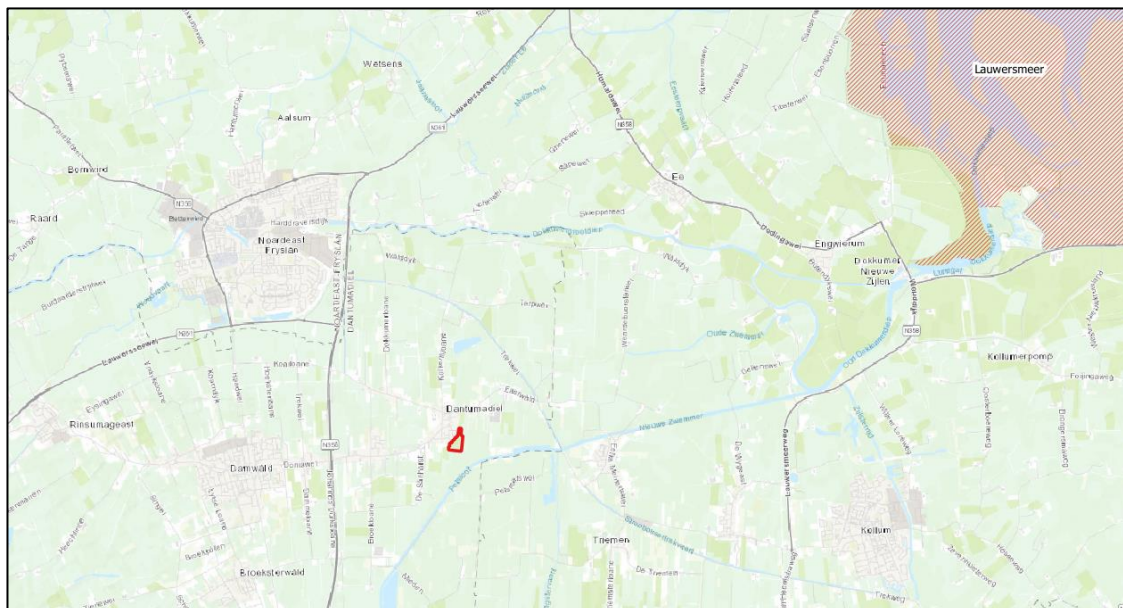
Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

3.8 Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Het Lauwermeer' is gelegen op circa 10 kilometer afstand tot het plangebied. (afbeelding 3.1).

Het lauwersmeergebied is een zeer belangrijk broedgebied voor broedvogels van rietmoerassen en rietruigtes (roerdomp, bruine kiekendief, blauwborst en rietzanger). Het lauwersmeergebied is van enig belang voor broedvogels van vochtige tot natte graslanden (porseleinhoen, kempshaan en paapje) en kustbroedvogels (kluut en noordse stern). Tevens van zeer groot belang als broedgebied voor de grauwe kiekendief (open rietruigtes en ruige graslanden in combinatie met rustige akkerbouwgebieden - koolzaad) (Natura2000 z.d.).

Consequenties van de ingreep op Natura2000 gebied staan beschreven in paragraaf 4.2.

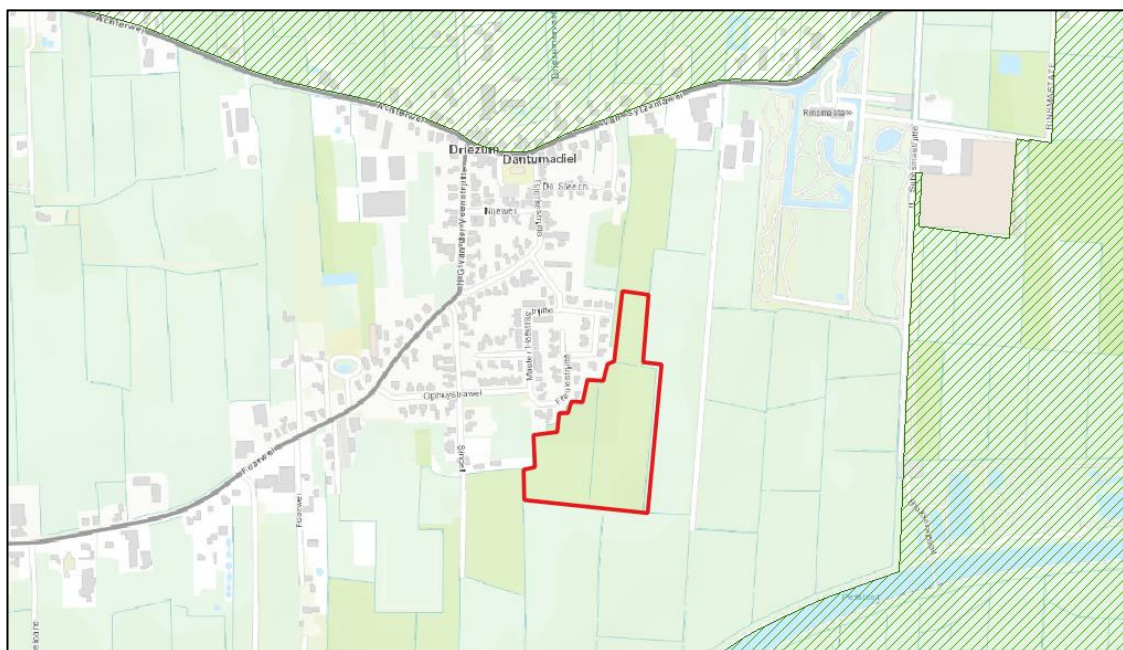

Afbeelding 3.1. Ligging van het plangebied (rode lijnen) ten opzichte Natura 2000-gebieden (rood gearceerd) (Bron achtergrond: ESRI).

3.9 EHS en beschermde gebieden hierbuiten

Het plangebied is niet gelegen in een NNN/EHS-gebied. Het moet wel duidelijk zijn/er moet inzage gekregen worden of er significante effecten optreden op de wezenlijke kenmerken en waarden van EHS en beschermde natuur hierbuiten.

Het dichtstbijzijnde NNN/EHS gebied ligt op circa 300 meter van het plangebied het betreft een weidevogelkansgebied. De kernwaarden van een weidevogelkansgebied zijn openheid en rust. De ligging van het weidevogelkansgebied is weergegeven in afbeelding 4.2.

Afbeelding 3.2. Ligging van de te baggeren watergangen (rode lijnen) ten opzichte NNN/ EHS-gebieden (groen gearceerd) (Bron achtergrond: ESRI).

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde broedvogels	Huismus en gierzwaluw	3.1	Waarschijnlijk
Algemene broedvogels	Diverse soorten als scholekster en wilde eend	3.1	Waarschijnlijk
Vleermuizen vliegroute	Diverse soorten gebouwbewonende vleermuizen	3.5	Waarschijnlijk
Overige zoogdieren	Kleine marterachtigen	3.10	Waarschijnlijk
	Waterspitsmuis	3.5	Waarschijnlijk
Weidevogelkansgebied	Diverse weidevogels	Omgevingsverordening	Aanwezig

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde broedvogels

In de aanwezige bebouwing ten noordwesten van het plangebied zijn verschillende huizen aanwezig welke mogelijk geschikte nestlocaties bieden voor huismus en gierzwaluw. De verstoring die optreedt door de werkzaamheden zal niet genoeg zijn om de nesten van huismus en gierzwaluw te verstoren. Dit doordat de afstand tussen de werkzaamheden te groot is en de verstoring die optreedt niet groot genoeg is om een negatief effect te hebben op de mogelijk aanwezige nesten. Daarnaast zorgen de werkzaamheden voor toekomstig geschikt vestigingshabitat voor beide soorten. Er worden geen negatieve effecten verwacht, de werkzaamheden kunnen wat betreft jaarrond beschermde broedvogels plaatsvinden.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringszone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen in de bestaande bomen of langs de watergangen. Wanneer werkzaamheden in de buurt

van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een verstorende werking op de broedende vogels. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen vliegroute

Binnen het plangebied lopen enkele watergangen en bomenrijen welke mogelijk als ondersteuning dienen voor een essentiële vliegroute. In de nieuwe situatie zijn deze watergangen en bomenrijen nog steeds aanwezig. Echter kan het voorkomen dat tijdens de werkzaamheden deze ondersteuning door verstoring van geluid, licht of geplaatst materiaal, zijn functie verliest. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Kleine marterachtigen

Het plangebied is potentieel geschikt voor kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel). In de bomenrijen binnen het plangebied zijn verschillende holtes en gangen aanwezig welke geschikte verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen vormen. De aanwezige bossage biedt tevens dekking voor deze soorten. Tijdens de werkzaamheden kunnen dergelijke verblijfsplaatsen vernietigd of verstoord worden. Echter staan de bunzing, wezel, hermelijn in Friesland op de vrijstellingslijst, waardoor alleen de algemene zorgplicht van toepassing is. Het is wenselijk om de vervolgstappen te nemen die genoemd staan in paragraaf 5.3 ten behoeve van de zorgplicht. Vanaf 1 januari 2022 zijn de kleine marterachtigen mogelijk niet meer vrijgesteld en zal nader onderzoek of het starten van een ontheffingsprocedure mogelijk nodig zijn.

Waterspitsmuis

In het plangebied zijn een aantal watergangen aanwezig welke geschikt zijn voor waterspitsmuis. Tijdens de werkzaamheden zullen deze watergangen, al dan niet tijdelijk, verloren gaan. Ook zorgt de beoogde situatie voor een ongeschikt leefgebied. Dergelijke effecten zijn in strijd met de verbodsbepalingen in de Wet Natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.4 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

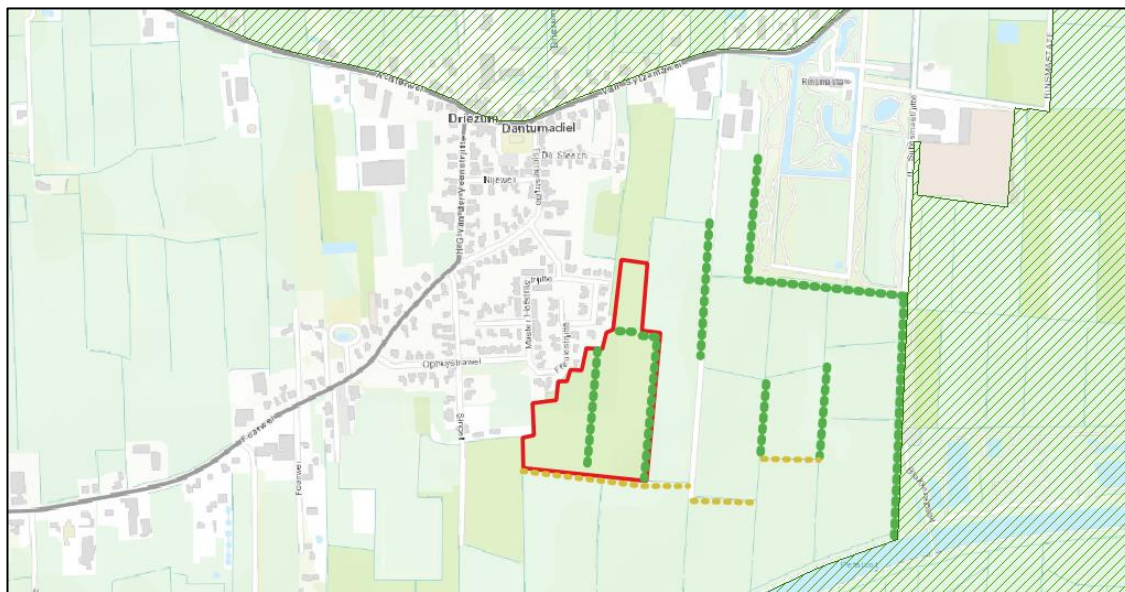
4.3 Effecten op beschermde gebieden

Natura2000

Het plangebied is gelegen op circa 10 kilometer van het plangebied. Door de relatieve kleinschaligheid en tijdelijke aard van de werkzaamheden worden effecten op het Natura2000 gebied niet verwacht. Bij tijdelijke werkzaamheden zijn effecten van stikstofuitstoot vrijgesteld.

NNN/ EHS en beschermde gebieden hierbuiten

Op 330 meter van het plangebied is aan drie kanten van het plangebied een weidevogelkansgebied gelegen. De kernwaarden van deze gebieden zijn openheid en rust. Wat betreft openheid zullen de werkzaamheden geen effect hebben op het naast gelegen weidevogelkansgebied. In de omgeving zijn verschillende bomenrijen en rietkragen (afbeelding 4.1). Deze natuurlijke barrières zorgen op dit moment voor de afscherming en bescherming met betrekking tot deze werkzaamheden voor het achterliggende gebied. Door de werkzaamheden en in de nieuwe situatie zal deze openheid niet significant veranderen. Naast de openheid van het gebied dient rekening gehouden te worden met de rust. De verstoringafstand die door de Provincie Friesland gehanteerd wordt voor verstoring is 300 meter (Pieter-Wytze Venema). Het weidevogelkansgebied ligt hierdoor buiten de verstoringzone er worden geen effecten op NNN/ EHS en beschermde gebieden daarbuiten verwacht.

Afbeelding 4.1. Bomenrijen (groen) en rietkragen (geel) ten opzichte van het plangebied (rood).

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. De vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse soorten als scholekster en kleine plevier	3.1	Waarschijnlijk	Mitigatie
Vleermuizen vliegroute	Diverse soorten gebouwbewonende vleermuizen	3.5	Waarschijnlijk	Mitigatie
Kleine marterachtigen	Bunzing, hermelijn en wezel	3.10/zorgplicht	Waarschijnlijk	Nader onderzoek/ mitigatie
Overige zoogdieren	Waterspitsmuis	3.5	Waarschijnlijk	Nader onderzoek

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

5.1 Algemene broedvogels; mitigatie

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden moeten voorkomen worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren.

- Door het plaatsen van (fluit)linten in grasland kunnen weidevogels en grondbroeders buiten het plangebied gehouden worden;
- Door het kort maaien en kort houden van de oevervegetatie (waaronder bijvoorbeeld rietkragen maar ook pitruspollen) is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals meerkoet, waterhoen en wilde eend, en voor rietvogels zoals blauwborst, rietzanger en rietgors.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

- Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2 Vleermuizen vliegroute

De bomenrijen en watergangen in het plangebied dienen mogelijk als essentiële vliegrouteondersteuning voor diverse gebouwbewonende vleermuissoorten. Het verstoren van essentiële vliegroutes is een overtreding van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming. Er moet tijdens de werkzaamheden rekening gehouden worden met het vermijden van extra lichtoverlast op de potentiële vliegroute langs deze bomenrijen en watergangen. Indien er licht gevoerd wordt na zonsondergang en voor zonsopkomst, dan dienen onderstaande mitigerende maatregelen opgevolgd te worden. In

Indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), kan er lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige essentiële vliegroute.

Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om eventueel te gebruiken verlichting weg te draaien van de bomenrijen. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonsopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober).

5.3 Kleine marterachtigen, zorgplicht (2021)

Voor kleine marterachtigen als de bunzing, wezel, hermelijn geldt de zorgplicht in Friesland. Dit betekent dat alle maatregelen die een negatief effect kunnen hebben op dieren en planten, achterwege gelaten moeten worden.

Aangeraden wordt om buiten de kwetsbare periode van kleine marterachtigen te werken. Deze loopt van 15 maart tot en met 1 september. Kleine marterachtigen zijn het meest kwetsbaar in de kraamperiode. Bij verstoring is de kans groot dat het grootbrengen van jongen mislukt.

Wanneer toch binnen de kwetsbare periode gewerkt wordt, dient het gebied vooraf ongeschikt gemaakt te worden voor kleine marterachtigen. Dit kan gedaan worden door potentiële rustplaatsen, zoals in de ruigte in de bossen, te verwijderen en de vegetatie daarna kort te houden. Daarbij is het ook wenselijk om nieuwe rustplaatsen voor kleine marterachtigen te creëren, of rustplaatsen elders te verbeteren. Deze nieuwe rustplaatsen dienen te worden aangelegd voordat de bestaande rustplaats verdwijnt.

Nieuwe rustplaatsen kunnen gecreëerd worden door nestkasten voor marterachtigen te plaatsen, of marterhopen te creëren.

5.4 Kleine marterachtigen, nader onderzoek (mogelijk vanaf 2022)

Er zijn binnen het plangebied mogelijk vaste verblijfplaatsen van bunzing, wezel en hermelijn aanwezig in bosschages binnen het projectgebied. Deze potentiële verblijfplaatsen worden deels aangetast tijdens de werkzaamheden. Daarnaast kan er verstoring door licht, geluid of trillingen optreden door de nabijheid van de werkzaamheden. Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van het plangebied door kleine marterachtigen.

Het nader onderzoek naar marterachtigen kan uitgevoerd worden met cameravallen en/of sporenbuizen. Gezien de mogelijke aanwezigheid van meerdere soorten, wordt een combinatie van beide methodes aangeraden. Op basis van de oppervlakte van het plangebied, dienen minimaal twee struikrovers en twee cameravallen te worden ingezet. In de periode van maart tot en met augustus moeten de cameravallen en sporenbuizen zes weken worden geplaatst. Buiten deze periode is een onderzoeksperiode van 12 weken noodzakelijk.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied of dat aannemelijk is dat verblijfplaatsen aanwezig zijn van één of meerdere soorten, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Friesland. Deze ontheffing wordt verleend als in ieder geval buiten de kwetsbare periode (15 maart tot en met augustus) wordt gewerkt of voor aanvang van deze periode het terrein ongeschikt gemaakt wordt. Tevens dienen compenserende maatregelen getroffen te worden door elders nieuw leefgebied te creëren. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat marterachtigen afwezig zijn, dan zijn er geen belemmeringen meer vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soortgroep.

5.5 Waterspitsmuis

Binnen het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor waterspitsmuis, aanwezigheid van deze soort kan niet worden uitgesloten. Er dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden naar aanwezigheid van waterspitsmuis. Het nader onderzoek naar waterspitsmuis wordt uitgevoerd met behulp van live catch vallen, welke in raaivorm opgezet worden op geschikte locaties in het plangebied.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied of dat aannemelijk is dat verblijfplaatsen aanwezig zijn, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Friesland. Deze ontheffing wordt verleend als in ieder geval buiten de kwetsbare periode (april tot en met september) wordt. Tevens dienen compenserende maatregelen getroffen te worden door elders nieuw leefgebied te creëren. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat waterspitsmuis afwezig is, dan zijn er geen belemmeringen meer vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort.

6 Conclusie

Dantuma advies, hierna opdrachtgever genoemd, is voornemens 40 woningen te ontwikkelen in Driezum, gemeente Dantumadeel, provincie Friesland. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet het gebied gecontroleerd worden op aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Hiervoor heeft de opdrachtgever JM ecologie b.v. gevraagd om een ecologische QuickScan op de locatie uit te voeren.

Het gebied betreft een grasveld te midden van een agrarisch land en naast het bestaande dorp. Uit het bureau- en veldonderzoek is gebleken dat de werkzaamheden een conflict met de verbodsartikelen uit de Wet Natuurbescherming hebben wat betreft algemene broedvogels, een mogelijke vliegroute voor gebouwbewonende vleermuissoorten, kleine marterachtigen en waterspitsmuis. Hiervoor zijn mitigerende maatregelen of is nader onderzoek opgesteld in hoofdstuk 5. Uit het naderonderzoek moet blijken of aanwezigheid van de beschermde soorten uit te sluiten is of dat een ontheffingstraject opgestart dient te worden. Als dit niet het geval is kunnen de werkzaamheden plaatsvinden.

Gorredijk, april 2022
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 18 oktober 2021.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- Natura 2000, lijst met bescherming van gebieden
- Zoogdierverseniging, lijst met zoogdieren, geraadpleegd op 29 juli 2021